

การแพร่ระบาดของโควิด-19 กับการปรับตัวเข้าสู่วัดในบริบท ประเทศไทย 4.0

Covid-19 Epidemic with the Adaptation to the Temple in the Context of Thailand 4.0

พระณัฐกรุต จະติ¹

Pra Natthakrit Chat

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษากระบวนการการปรับตัวของวัดในช่วงสถานการณ์การการแพร่ระบาดของโควิด19 ต่อนโยบายของภาครัฐในยุคดิจิทัล (ไทยแลนด์ 4.0) 2) เพื่อศึกษาอุปสรรคและปัญหาของการปรับตัวของวัดในช่วงสถานการณ์การการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อนโยบายของภาครัฐในยุคดิจิทัล (ไทยแลนด์ 4.0) 3) เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาเสนอแนะต่อการปรับตัวของวัดเข้าสู่ยุคดิจิทัล (ไทยแลนด์ 4.0) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณ ประชากรการวิจัยคือ พระภิกษุและสามเณร เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูปโดยเป็นการ สัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

ผลการศึกษาพบว่า ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 พุทธศาสนิกชนไม่สามารถเดินทางมาทำบุญและบริจาคที่วัดได้จึงส่งผลกระทบต่อวัดในด้านรายรับรายจ่ายของวัด ด้วยเหตุนี้พระภิกษุและสามเณรต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ อีกทั้งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 พระภิกษุและสามเณรมักใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (computer) และสมาร์ทโฟน (Smartphone) เพื่อต่อกับบุคคลภายนอกและรวมทั้งติดตามข่าวสารผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยผ่านทางแอปพลิเคชัน (Application) ต่าง ๆ เพื่อปรับตัวเข้าสู่วัดในบริบทประเทศไทย 4.0 ทั้งนี้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้าสู่วัดในบริบทประเทศไทย 4.0 มหาเถรสมาคม ควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้พระภิกษุและสามเณรสามารถศึกษาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างไม่จำกัดสถานศึกษา

คำสำคัญ: การแพร่ระบาดของโควิด-19 , ประเทศไทย 4.0 ,วัดในบริบทประเทศไทย 4.0

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the adaptation process of temples during the COVID-19 epidemic situation towards government policies in the digital era (Thailand 4.0) 2) to study obstacles and problems of temple adaptation during the COVID-19 epidemic situation 3) to bring data from the study to suggest adaptation of the temple into the digital age (Thailand 4.0) This research was the qualitative research. The research population and the samples were

monks and novices. It was a specific random sampling and collected data from 5 key informants by interviewing.

The study found that during the epidemic situation of COVID-19, Buddhists could not come to make merit and make donations at the temples, thus affecting the temples in terms of income and expenses of the temples. For this reason, monks and novices must adapt to the situation, and also monks and novices often used computer technology and smartphones to connect with outsiders and also followed news through social media through applications during the epidemic situation of Covid-19. They were various to adapt to the temple in the context of Thailand 4.0. Policy suggestions to promote the adaptation to the temple in the context of Thailand 4.0 should have a policy to promote and support monks and novices to study information technology that unlimited educational institutions

Keyword: Covid-19 epidemic, Thailand 4.0, Temple in the context of Thailand 4.0

บทนำ

ประเทศไทย 4.0 หรือไทยแลนด์ (Thailand 4.0) คือโมเดลในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมาย "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" เน้นการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovation) (กองบรรณาธิการ, 2559) โดยปรับการบริหารงานภาครัฐเป็นระบบดิจิทัล และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐนำไปสู่แบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกัน เพื่อการบริการสาธารณะอย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ ซึ่งนับว่าเป็น ความท้าทายต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและการปรับตัวของหน่วยงานของภาครัฐด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจและความไม่พร้อม อย่างไรก็ตามด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นเป็นสภาพการณ์ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ รัฐบาลกำหนด นโยบายมาตรการและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานของรัฐได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ โรคระบาดดังกล่าว อาทิเช่น หน่วยงานของรัฐปิดทำการ ลดเวลาทำงาน เป็นต้น ทำให้การบริหารงานของภาครัฐเป็นระบบออนไลน์ (Online) ทั้งหมด

การแพร่ระบาดของโควิด-19 (COVID-19) และ เริ่มพบผู้ป่วยครั้งแรกเมื่อเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562 ที่เมืองอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ในประเทศจีน และแพร่ระบาดไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรง(สยามพร ศิรินาวิน, 2563น. 11) สถานการณ์ของโควิด 19 ในประเทศไทยนั้น พบผู้ป่วยติดเชื้อรายแรกเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 เป็นชาวจีนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และพบผู้ป่วยที่ติดเชื้อในประเทศไทยรายแรก เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 จากสถานการณ์การแพร่ระบาดดังกล่าวนี้ รัฐบาลไม่มีมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดอย่างเพียงพอทำให้เกิดคลัสเตอร์แรกขึ้น เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2563 หลังจากการแพร่ระบาด 6 วันรัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 (Center for COVID-19 Situation Administration – CCSA) หรือศูนย์บริหารสถานการณ์ โควิด-19 (ศบค.) เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2563

เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและมาตรการเร่งด่วนในการจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาด และประกาศปิดประเทศทำให้กระทบต่อวัดเป็นอย่างมาก (ณัฐกุลิสรา สวงษ์ตระกูล, 2563)

เมื่อวัดเป็นสถาบันหลักที่สำคัญในสังคมไทย และมีบทบาทสูงในทุกชนชั้นของสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท ทุกหมู่บ้านทุกชุมชนต่างก็มีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับวัด เนื่องจากวัดเป็นสถานที่ศึกษาศิลปะวิทยาการต่าง ๆ และวัดยังเป็นที่ประกอบพิธีกรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนตลอดจนประกอบพิธีทางศาสนาเช่นไหว้พระกินเจ เป็นต้น ดังนั้นวัดจึงเป็นศูนย์กลางทั้งทางด้านสติปัญญา จิตวิญญาณของพุทธศาสนิกชน และ ยิ่งในปัจจุบันวัดมีบทบาททางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่สนใจของชาวต่างชาติ ในแต่ละปีดึงดูดชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้รายได้เข้าของชุมชนและประเทศเพิ่มขึ้น ในปัจจุบันประเทศไทยมี ประมาณ 42,999 วัด (สำนักพุทธ ข้อมูล ณ 23 กรกฎาคม 2565) กระจายตั้งอยู่ทุกภูมิภาค ทั้งนี้ทุกครั้งที่เกิดการแพร่ระบาด รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักรโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ทำให้กระทบต่อวัดในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ทำให้วัดไม่สามารถทำกิจกรรมทางศาสนาได้

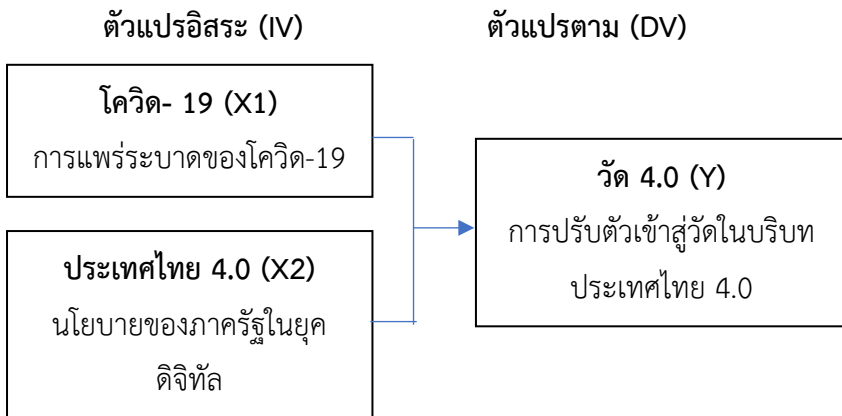
จากประเด็นปัญหาข้างต้นการตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องการแพร่ระบาดของโควิด-19 กับการปรับตัวเข้าสู่วัดในบริบทประเทศไทย 4.0 จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะสามารถนำข้อมูลจากผลการศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะต่อการปรับตัวของวัดเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากวัดสามารถทำกิจกรรมทางศาสนาได้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ตลอดจนมีความสามารถตั้งรับต่อวิกฤตการณ์ต่างๆในอนาคตได้อย่างมั่นคงและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษารังนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ 3 ประการ กล่าวคือ

1. เพื่อศึกษากระบวนการการปรับตัวของวัดในช่วงสถานการณ์การการแพร่ระบาดของโควิด19 ต่อนโยบายของภาครัฐในยุคดิจิทัล (ไทยแลนด์ 4.0)
2. เพื่อศึกษาอุปสรรคและปัญหาของการปรับตัวของวัดในช่วงสถานการณ์การการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อนโยบายของภาครัฐในยุคดิจิทัล (ไทยแลนด์ 4.0)
3. เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาเสนอแนะต่อการปรับตัวของวัดเข้าสู่ยุคดิจิทัล (ไทยแลนด์ 4.0)

วิธีการวิจัย



รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 กับการปรับตัวเข้าสู่วัดในบริบทประเทศไทย 4.0

2. การวิจัยสนาม (Field research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Formal interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ได้แก่ พระภิกษุและสามเณรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 กับการปรับตัวเข้าสู่วัดในบริบทประเทศไทย 4.0

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการ จึงใช้ วิธีการเก็บข้อมูลจากพระภิกษุและสามเณรให้ข้อมูลจำนวน 5 รูป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 กับการปรับตัวเข้าสู่วัดในบริบทประเทศไทย 4.0

2. วิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้นำเค้าโครงไปทำการแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษาโดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ตามที่กำหนดหัวข้อการสัมภาษณ์เอาไว้และจัดบันทึกข้อมูลตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและคัดเลือกเอาเฉพาะข้อมูลสมบูรณ์และสามารถนำมาวิเคราะห์ได้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด จากนั้นผู้วิจัยก็จะทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตโดยแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปจากข้อมูล แล้วนำเสนอผลการวิจัย ในรูปแบบการพรรณนาเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครบถ้วน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง การแพร่ระบาดของโควิด-19 กับการปรับตัวเข้าสู่วัดในบริบทประเทศไทย 4.0พบว่า

1) ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 (COVID-19) ของพระภิกษุและสามเณร พบว่า ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 (COVID-19) พุทธศาสนิกชนไม่สามารถเดินทางมาทำบุญและบริจาคที่วัดได้ดังเดิม จึงส่งผลกระทบต่อวัดในด้านรายรับรายจ่ายของวัด ด้วยเหตุนี้จึงเกิดรายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงเกิดผลกระทบต่างๆ อาทิ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ไม่เพียงพอ เป็นต้น อีกทั้งไม่

สามารถทำกิจกรรมหมู่ได้ ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมหรือประเพณีทางศาสนา อย่างเช่น สังฆกรรม ทำวัดสวดมนต์ หรือการทำบุญของพุทธศาสนิกชนในวันสำคัญเป็นต้น รวมทั้งพระภิกษุและสามเณรไม่สามารถออกบิณฑบาตได้ อันเป็นเหตุทำให้เกิดวิกฤตทางด้านภัตตาหารของพระภิกษุและสามเณรภายในวัด

2) การปรับตัวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 (COVID-19) ของพระภิกษุและสามเณร พบว่า พระภิกษุและสามเณรปฏิบัติตามนโยบายของวัดอย่างเคร่งครัดโดยการกักตัวอยู่ที่วัดและฉีดวัคซีนตามกำหนด อีกทั้งแยกการฉันภัตตาหารรวมทั้ง แยกการใช้ภาชนะต่างๆ อีกทั้งเมื่อไปพบปะผู้คนสวมหน้ากากอนามัย รักษาระยะห่างทางสังคมล้างมือโดยเจลแอลกอฮอล์บ่อยๆ และหลีกเลี่ยงไปพื้นที่เสี่ยง ตลอดจน มีการวางแผนการใช้จ่ายเพื่อให้ปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

3) ปัจจัยที่ต้องปรับตัวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ของพระภิกษุและสามเณร พบว่า มี 3 ปัจจัย กล่าวคือ ปัจจัยที่ 1 มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของรัฐบาล อาทิเช่น พระราชบัญญัติฉุกเฉิน เพื่อควบคุมสถานการณ์การระบาดของโรคให้วัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2019 ปัจจัยที่ 2 มาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ มหาเถรสมาคม และปัจจัยที่ 3 มาตรการทางสังคม

4) ลักษณะการปรับในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ของพระภิกษุและสามเณร พบว่า มีการเตรียมอาหารแห้ง ยารักษาโรค เปลี่ยนพฤติกรรมการฉันเน้นฉันภัตตาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และดูแลตัวให้ให้สุขภาพแข็งแรง โดยการจำวัดให้เพียงพอ รักษาความสะอาดสถานที่อยู่อาศัยและ ทำสังฆกรรม ผ่านทางออนไลน์ อาทิเช่น ปวารณาเข้าพรรษา ทำวัดสวดมนต์ เป็นต้น เพื่อหลีกเลี่ยงกันรวมกลุ่ม

5) เทคโนโลยีมีช่วยในการปรับตัวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ของพระภิกษุและสามเณร พบว่า เทคโนโลยีมีส่วนช่วยให้พระภิกษุและสามเณรสามารถต่อบุคคลภายนอกได้อย่างรวดเร็วและรวมทั้งติดตามข่าวสารผ่านทาสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบายและประหยัด อีกทั้งการทำงานที่ไม่สามารถเข้าพื้นที่ได้ สามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้นโดยผ่านแอปพลิเคชัน (Application) ที่รัฐบาลประกาศใช้ และสามารถซื้อสินค้าจำเป็นผ่านทางออนไลน์

6) เทคโนโลยีที่ใช้ในการปรับตัวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ของพระภิกษุและสามเณรพบว่า มักใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (computer) และสมาร์ทโฟน (Smartphone) โดยผ่านทางแอปพลิเคชัน (Application) ต่างๆ อาทิการใช้ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) เมสเซนเจอร์ (Messenger) ในการติดต่อสื่อสาร การใช้ซูม (Zoom) หรือกูเกิลมีท (Google Meet) ในการประชุมสัมมนาออนไลน์ และ ใช้กูเกิล ไดรฟ์ (Google drive) หรือวันไดรฟ์ (One drive) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ

สรุปผลการศึกษา โดยรวมพบว่า กระบวนการปรับตัวของวัดในช่วงสถานการณ์การการแพร่ระบาดของโควิด19 ต่อนโยบายของภาครัฐในยุคดิจิทัล (ไทยแลนด์ 4.0) พระภิกษุและสามเณร ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์และนโยบายของรัฐบาลตลอดจนมาตราป้องกันการแพร่ระบาดของโรคมาลาเรียสมาคม อีกทั้งมาตรการทางสังคม ด้วยเหตุนี้ทำให้พุทธศาสนิกชนไม่สามารถเดินทางมาทำบุญบริจาคที่วัดได้ จึงส่งผลกระทบต่อวัดในด้านรายรับรายจ่ายของวัด ด้านรายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีเงินเพียงพอต่อการชำระค่าไฟฟ้า และค่าน้ำประปา อีกทั้งไม่สามารถประกอบพิธีกรรมหรือประเพณีทางศาสนาได้ เช่นวันสำคัญในพระพุทธศาสนา เป็นต้น รวมทั้งพระภิกษุและสามเณรไม่สามารถออกบิณฑบาตได้ อันเป็นเหตุทำให้เกิดวิกฤตทางด้านภัตตาหารภายในวัด ทั้งนี้ต้องกักตัวตามนโยบายของวัดอย่างเคร่งครัดและฉีดวัคซีนตามกำหนด ด้วยเหตุนี้ต้องปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมในการใช้ชีวิตใหม่โดยการจัดเตรียมปัจจัยสี่ให้เพียงพอต่อตนเองในยามฉุกเฉิน และ ตลอดจนสวมหน้ากากอนามัยเมื่อไปพบปะผู้คน รักษาระยะห่างทางสังคมล้างมือโดยเจลแอลกอฮอล์บ่อยๆ และหลีกเลี่ยงไปพื้นที่เสี่ยง และฉันทัดอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย และดูแลตัวให้ให้สุขภาพแข็งแรง รักษาสุขอนามัย อีกทั้งการประกอบสังฆกรรม ต้องผ่านทางออนไลน์ อาทิเช่น ปวารณาเข้าพรรษา ทำวัตรสวดมนต์ เป็นต้น เพื่อหลีกเลี่ยงกันรวมกลุ่ม โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Computer) และสมาร์ทโฟน (Smartphone) โดยผ่านทางแอปพลิเคชัน (Application) ต่างๆ อาทิการใช้ ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) เมสเซนเจอร์ (Messenger) ในการติดต่อสื่อสาร ใช้ซูม (Zoom) กูเกิล มีท (Google Meet) ในการประชุมสัมมนาออนไลน์ และ ใช้กูเกิล ไดรฟ์ (Google drive) หรือวัน ไดรฟ์ (One drive) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆทำให้สามารถต่อกับบุคคลภายนอกได้อย่างรวดเร็วและรวมทั้งติดตามข่าวสารผ่านทาสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบายและประหยัด อีกทั้งการทำงานที่ไม่สามารถเข้าพื้นที่ได้ สามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้นโดยผ่านแอปพลิเคชัน (Application) ที่รัฐบาลประกาศใช้ ตลอดจนสามารถซื้อสินค้าจำเป็นผ่านทางออนไลน์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามอุปสรรคและปัญหาของการปรับตัวของวัดในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อนโยบายของภาครัฐในยุคดิจิทัล (ไทยแลนด์ 4.0) พบว่าความรู้ในการใช้เทคโนโลยีของพระภิกษุและสามเณรมีข้อจำกัด อันเนื่องมาจาก “คำสั่ง มหาเถรสมาคม ห้ามภิกษุและสามเณรศึกษาวิชาอย่างคฤหัสถ์ (มหาเถรสมาคม, 2538) ทำให้ไม่สามารถศึกษาเทคโนโลยี ได้อย่างจริงจัง ส่งผลพระภิกษุและสามเณรไม่ได้รับการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้พระสงฆ์ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟนและแอปพลิเคชัน (Application) ต่างๆ อยู่ในระดับน้อย ทำให้กลายเป็นอุปสรรคและปัญหาต่อการ

ปรับตัว อีกทั้ง การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่รวมถึงโทรศัพท์สมาร์ตโฟน
ของพระภิกษุและสามเณรถูกจำกัดด้วยความเหมาะสม (พระพรหมจริยาจารย์,
2560)

สรุปผลการวิจัย

กระบวนการการปรับตัวของวัดในช่วงสถานการณ์การการแพร่ระบาดของโควิด19 ต่อนโยบายของภาครัฐในยุคดิจิทัล (ไทยแลนด์ 4.0) พระภิกษุและสามเณรต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์และนโยบายของรัฐบาลตลอดจนมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคมาลาเรีย อีกทั้งมาตรการทางสังคม ด้วยเหตุนี้ทำให้พุทธศาสนิกชนไม่สามารถเดินทางมาทำบุญบริจาคที่วัดได้ จึงส่งผลกระทบต่อวัดในด้านรายรับรายจ่ายของวัด ด้านรายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีเงินเพียงพอต่อการชำระค่าไฟฟ้า และค่าน้ำประปา อีกทั้งไม่สามารถประกอบพิธีกรรมหรือประเพณีทางศาสนาได้ เช่นวันสำคัญในพระพุทธศาสนา เป็นต้น รวมทั้งพระภิกษุและสามเณรไม่สามารถออกบิณฑบาตได้ อันเป็นเหตุทำให้เกิดวิกฤตทางด้านภัตตาหารภายในวัด ทั้งนี้ต้องกักตัวตามนโยบายของวัดอย่างเคร่งครัดและฉีดวัคซีนตามกำหนด ด้วยเหตุนี้ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตใหม่โดยการจัดเตรียมปัจจัยสี่ให้เพียงพอต่อตนเองในยามฉุกเฉิน และ ตลอดจนสวมหน้ากากอนามัยเมื่อไปพบปะผู้คน รักษาระยะห่างทางสังคมล้างมือโดยเจลแอลกอฮอล์บ่อยๆ และหลีกเลี่ยงไปที่เสี่ยง และฉันทภัตตาหารให้เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย และดูแลตัวให้ให้สุขภาพแข็งแรง รักษาสุขอนามัย อีกทั้งการประกอบสังฆกรรม ต้องผ่านทางออนไลน์ อาทิเช่น ปวารณาเข้าพรรษา ทำวัตรสวดมนต์ เป็นต้น เพื่อหลีกเลี่ยงกันรวมกลุ่ม โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (computer) และสมาร์ตโฟน (Smartphone) โดยผ่านทางแอปพลิเคชัน (Application) ต่างๆ อาทิการใช้ ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) เมสเซนเจอร์ (Messenger) ในการติดต่อสื่อสาร การ

ใช้ Zoom (Zoom) หรือ กูเกิล มีท (Google Meet) ในการประชุมสัมมนาออนไลน์ และ ใช้ กูเกิล ไดรฟ์ (Google drive) หรือ วัน ไดรฟ์ (One drive) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ทำให้สามารถต่อบุคคลภายนอกได้อย่างรวดเร็วและรวมทั้งติดตามข่าวสารผ่านทาสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบายและประหยัด อีกทั้งการทำงานที่ไม่สามารถเข้าพื้นที่ได้ สามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้นโดยผ่านแอปพลิเคชัน (Application) ที่รัฐบาลประกาศใช้ ตลอดจนสามารถซื้อสินค้าจำเป็นผ่านทางออนไลน์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการแพร่ระบาดของโควิด-19 กับการปรับตัวเข้าสู่วัดในบริบทประเทศไทย 4.0 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) มหาเถรสมาคม ควรมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและบรรณวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาของพระภิกษุและสามเณรทุกระดับชั้นเป็นวิชาหลัก

2) มหาเถรสมาคม ควรมีนโยบายส่งเสริมให้พระภิกษุและสามเณรสามารถศึกษาวิชาต่างๆ ได้อย่างเสรีและไม่จำกัดสถานศึกษา รวมทั้งวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3) มหาเถรสมาคม ควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและ อบรมพระสังฆาธิการทุกระดับชั้นให้รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของคณะสงฆ์เพื่อปรับตัวเข้าสู่ประเทศไทย 4.0

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) พระภิกษุและสามเณรควรได้รับการศึกษาอย่างคณาจารย์ โดยไม่จำกัดวิชาและสถานศึกษา รวมทั้งวิชาเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตในโลกยุคใหม่และเหมาะสมกับการขับเคลื่อนงานของคณะสงฆ์
- 2) คณะสงฆ์ควรสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาของภิกษุและสามเณรสามารถศึกษาวิชาต่างๆ ได้อย่างเสรี และไม่จำกัดสถานศึกษา เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรมีความรู้มีความสามารถเท่าต่อยุคสมัยและสามารถดำรงอยู่ได้ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์
- 3) พระภิกษุและสามเณรควรระมัดระวังในการนำเทคโนโลยีไปใช้อย่างไม่เหมาะสมกับสมณเพศ ตลอดจนเกี่ยวข้องกับการเมือง ในแง่ของการปลูกปั่นสร้างความเกลียดชังในสังคมและควรคำนึงถึงกาลและเทศะในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

บรรณานุกรม

- กองบรรณาธิการ. (2559). พัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการจัดการอนาคต.No.119, น. 11-18
- คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. (2541). สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2557). สังคมวิทยาประยุกต์ในโครงการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐกุลิสรา สวงษ์ตระกูล. (2563).ประสิทธิภาพการนำนโยบายการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติในกรณีธุรกิจ

ร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า.(สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต).

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสยาม

พระพรหมจริยาจารย์. (2560).ให้พระสงฆ์สามเณรตรวจสอบพฤติกรรมและลงโทษพระภิกษุสามเณรใน ปกครอง. (1 ตุลาคม 2560). คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนใต้. ที่ จญต.03/2560.

พิพัฒน์ ไทยอารี,และคณะ.(2556). แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นระบบราชการ 4.0 และองค์การนวัตกรรมกรณีศึกษา กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 4(2)17.

มหาเถรสมาคม. (2538). ห้ามภิกษุสามเณรเรียนวิชาชีพ หรือสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์ พ.ศ.2538. (17 มีนาคม 2538). แฉลงการณคณะสงฆ์. เล่มที่ 83 ตอนที่ 3.

สมเกียรติ ฐิตินฐาน.(2538). ความรู้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สมพร ศิรินาวิน. (2563). โควิด-19 ความรู้ สู่ปัญญา พัฒนาการปฏิบัติ.(E-book).

สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม2565. เข้าถึงได้จาก[https://infocenter.](https://infocenter.nationalhealth.or.th/Ebook/COVID19Knowledge/book.html#p=2)

[nationalhealth.or.th/Ebook/COVID19Knowledge/book.html#p=2.](https://infocenter.nationalhealth.or.th/Ebook/COVID19Knowledge/book.html#p=2)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.(2564). คู่มือ P M Q A 4.0 การประเมินสถานะของหน่วยงานในการเป็นระบบราชการ 4.0 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2565. เข้าถึงได้จาก. <https://psdg-obec.nma6.go.th/web/wp-content/uploads/2021/05/คู่มือ-PMQA.pdf>.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2565). ระบบทะเบียนวัด. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2565. เข้าถึงจาก <http://binfo.onab.go.th/Temple/Dashboard.aspx>.

วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ

Thai Research and Management Journal

สุนทร พรหมเมศ. (2541). ทฤษฎีสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อัมพร อารงลักษณ์. (2553). องค์การ: ทฤษฎี โครงสร้างและการออกแบบ.(พิมพ์ครั้งที่ 4).กรุงเทพมหานคร:เคล็ดไทย.